

BODYFITTINGS

Een samenwerking tussen interieur & exterieur van het menselijk lichaam.

Liesje Merken

2014-2015

Masterproject Object & Jewellery

Coach Hilde Stevens

ABSTRACT

Het lichaamsbeeld is een alomtegenwoordig thema in onze maatschappelijke cultuur. Via verschillende media worden we overstelpt met do's en don'ts over wat we nu juist met ons lichaam moeten aanvangen. BODYFITTINGS is een project waar het lichaamsbeeld en de bewustwording hiervan wordt onderzocht aan de hand van een dialoog tussen drager, sieraad en toeschouwer. Het lichaam dient zowel als conceptuele en vormelijke basis. De sieraden in dit project zijn geïnspireerd op menselijke organen. De plaatsing ervan wordt bepaald door het orgaan waarop deze gebaseerd is. Dit betekent dat de sieraden terecht komen op atypische plekken wat zorgt voor een onbekende ervaring bij de drager. Door interesse van de toeschouwer voor het gedragen sieraad wordt deze onbekende ervaring versterkt en treedt er tegelijkertijd bij de drager een bewustwording van het eigen lichaam op.

INHOUD

1.INLEIDING	1
2.CONCEPT	2
2.1 Lichaamsbeeld in de huidige maatschappij	3
2.2 Concept in de vorm van een sieraad	4
2.3 Rol van de drager	5
3.METHODE	6
3.1 Juweelontwerp als kunstproject	6
3.2 Materiaal	7
3.3 Uitwerking	8
3.4 Project in context van hedendaagse juweelkunstenaars	11
3.4.1 Sara Borgegard	11
3.4.2 Aran Galligan	12
3.4.3 Katja Prins	13
3.4.4 Hyunjung Cho	13
BESLUIT	14
BIJLAGEN	15
DANKWOORD	16
BIBLIOGRAFIE	17
1. LITERATUUR	17
2. INTERNET	18
3. AFBEELDINGEN	19

1. INLEIDING

Bodyfittings is een project over de bewustwording van het eigen lichaamsbeeld aan de hand van sieraden. De draagbaarheid hiervan speelt een rol, niet in de commerciële zin, maar als ondersteuning van het concept. In dit project wordt het lichaamsbeeld en de bewustwording van dat lichaamsbeeld onderzocht aan de hand van een dialoog tussen drager, sieraad en toeschouwer. Ik vraag inzet van de drager en de toeschouwer onwetend of ik die uiteindelijk zal krijgen.

De titel is een samenvoeging van het menselijk lichaam en fittings, wat engels is voor sanitaire leidingen. Letterlijk vertaald van engels naar nederlands betekend Bodyfittings carrosserie, de metalen buitenlaag van een auto of beter gezegd het koetswerk. In het geval van dit onderzoek staat het voor een extra laag op het menselijk lichaam. Een samenwerking tussen het interieur en het exterieur van het menselijk lichaam is eveneens een samenspel tussen het lichaam en het materiaal dat dient als vormelijke inspiratiebron in dit project. Ik haal de binnenste delen van het lichaam naar buiten in de vorm van koperleidingen. Lichamelijk gezien werken de koperleidingen als de aders van het huis die leiden naar en in verbinding staan met organen. Ik vervang innerlijk en uiterlijk door benamingen die toegepast worden in de huiselijke omgeving om die vergelijking tussen lichaam en installatiemateriaal te onderlijnen. De sieraden die uit dit onderzoek evolueren moeten een extra laag vormen op het lichaam, ik vind het belangrijk dat deze daarom ook vormelijk geïnspireerd worden op het lichaam. In de uitwerking van dit onderzoek ga ik op zoek naar die lichamelijke en via welke materialen ik dit kan uiten.

Dit project uit zich als artistieke expressie van eigen ervaringen met mijn lichaam. Niet om negatieve ervaringen en gevoelens erover te uiten en de verwerken maar om een bepaalde verwondering te tonen in een kunstproject. Aan de hand van literair onderzoek wordt dit project onderbouwd en via een artistieke weg uitgewerkt in sieraden.

Door mijn sieraden te ontwerpen om op atypische plaatsen op het lichaam te dragen, zoals bijvoorbeeld de onderbuik, brengt dit voor de drager een onvertrouwd gevoel te weeg. Wanneer de toeschouwer hier aandacht aan geeft wordt dit versterkt. Op die manier wordt de drager bewust van wat hij of zij draagt en tegelijkertijd bewust van hun eigen lichaam. De aandacht van mijn project gaat meer uit naar het effect dat de sieraden voortbrengen, dit beïnvloedt meer de vorm ervan dan de esthetische aspecten van sieraden. Daarom vind ik dat ik meer kan spreken van een beeldend kunstproject dan een juweelproject. In het verleden hebben juweelkunstenaars moeten streven naar een erkenning in de hedendaagse kunstwereld. Ikzelf maak hier geen punt van en zie dit als vanzelfsprekend.

2.CONCEPT

Het menselijk lichaam ondergaat een continu proces van ouder worden en verandering. Die veranderingen spelen zich zowel op innerlijk als uiterlijk vlak af. We groeien tot een hoogtepunt naar jong volwassenen om daarna stap voor stap weer af te takelen tot de tijd voor ons gekomen is. Tot nu toe heeft de verandering naar jonge vrouw op mij de grootste impact gehad, omdat ik ook nog niet verder geraakt ben. De rimpels en verzakkingen van bepaalde delen aan mijn lichaam zijn nog niet van toepassing. Het vervormen van mijn lichaam naar dat van een jonge vrouw heeft enkele jaren nodig gehad. Nu ik merk dat dit stillaan op een einde gekomen is ben ik mij pas bewust geworden wat er allemaal plots gaande is. Dit heeft gezorgd voor een bewustwording van mijn lichaam. Zo ziet het eruit en hiermee moet ik het doen. Dit is niet perse een negatief beeld over mijn eigen lichaam, maar het is wel een beeld waar ik aan moet wennen en dat tijd nodig heeft om geaccepteerd te worden. Dit thema komt ook voor in de kunstwereld, een voorbeeld hiervan is 'Seventeen years of aging' van Athena Tacha. Dit is een goed voorbeeld van het uiten van veranderingen aan het lichaam door ouder worden. Naast een foto-installatie beschrijft ze uitgebreid in de tekst 'The Proces of Aging' hoe haar lichaam en vooral haar gezicht is veranderd in de voorbije jaren.

Afb. 1: Athena Tacha, (1990) installatie 'Seventeen years of Aging', zwart wit foto's, afmetingen: 71X324 cm en 73X151 cm.

“Generally, I liken middle age, with it's changes and anxieties, to adolescence, which is equally accompanied by a chemical and physical evolution with psychological repercussions. Even though we may not have altered much internally from our thirties or even twenties, upon nearing fifty we have to confront our familiar environment with a new facade. A traumatic experience that requires a period of adjustment. The only difference is that an adolescent can look forward to young adulthood, whereas at middleage you need much equanimity and maturity of spirit to face without despair the prospect of approaching old age and death.” (Tacha,1987,61)

2.1 LICHAAMSBEELD IN DE HUIDIGE MAATSCHAPPIJ

Ik heb gemerkt dat het lichaamsbeeld een alomtegenwoordig thema is in de huidige maatschappij. 'Body Image' werd ooit onderzocht door de psychoanalyticus Paul Schilder en staat voor een drie dimensioneel beeld van ons eigen lichaam dat gevormd wordt in ons geheugen. Dankzij verschillende ervaringen van ons lichaam, zoals het voelen en het zien ervan, creëren we een geheel in ons hoofd. Een lichaamsbeeld kan beïnvloed worden door verschillende omgevingsfactoren en ook door het individu zelf.¹ Op cultureel vlak is er een grote tegenstelling ontstaan tussen media dat onrealistische 'perfecte' lichamen verkoopt en aan de andere kant bronnen die schreeuwen dat iedereen perfect is, dik of dun. Een voorbeeld hiervan is de recent verschenen reclamecampagne van het lingeriemerk Victoria's Secret waarin zij de perfecte bh voor het perfecte, ideale lichaam verkochten. Hun visie van het perfecte lichaam werd duidelijk in de campagnefoto's met daarop verschillende topmodellen. Dit kon op veel tegenkanting rekenen, ook door andere lingerie merken die dit uitten in hun reclamecampagnes. Een artikel over dit voorbeeld is terug te vinden in de bijlagen.

The All Party Parliamentary Group² on Body Image is een groep samengesteld in 2011 met als opdracht te onderzoeken welke de culturele en maatschappelijke oorzaken zijn van een negatief lichaamsbeeld en wat er moet ondernomen worden om dit terug te veranderen. Hun bevindingen staan uitgeschreven in het verslag 'Reflections on Body Image'. Door dit verslag na te lezen is mij duidelijk geworden dat dit een hedendaags maatschappelijk thema is.

In de essay 'Postmodern delusions of the female self' door Claire Linge wordt beschreven hoe de huidige maatschappij een invloed heeft op het gebruik van esthetische chirurgie en op welke manier dit gereflecteerd wordt in de beeldende kunsten. De postmoderne maatschappij is er een die op jeugdigheid en schoonheid is gericht. Samen met economische en technische vooruitgang zijn dit aspecten die een oorzaak zijn voor de stijging in het gebruik van esthetische chirurgie. In de laatste twintig jaar is het gebruik hiervan sterk toegenomen, wat ooit taboe was is nu alledaags. De ongelimiteerde mogelijkheid en het continu streven naar zelf verbetering, zowel op psychologisch als op fysiek vlak, en de reconstructie van het zelf is een alomtegenwoordig aspect. De maatschappelijke en visuele cultuur heeft hier een belangrijke invloed op (Linge, 2011,1).

¹ Meer info over 'Body Image': SCHILDER (1999) *The Image and the Appearance of the Human Body*. Brighton: Psychology Press

² De All Party Parliamentary Group is een werkgroep samengesteld uit partijleden van verschillende politieke partijen in het Britse parlement.

Het belang van de jeugdigheid in de maatschappij wordt ook gereflecteerd in de wereld van de juweelkunst, dit aspect wordt kort besproken door Damien Skinner in zijn boek 'Contemporary Jewelry in Perspective'.

Wanneer een sieraad gedragen wordt socialiseert dit het lichaam, hier wordt naar gekeken en er wordt over gesproken. Het lichaam waarop dat sieraad wordt gepresenteerd komt vaak voor in een geïdealiseerde vorm want commerciële en hedendaagse sieraden worden doorgaans gefotografeerd op een jong, vrouwelijk lichaam. Dit draagt bij tot het overbrengen van het ideaal van hedendaagse juweelkunst als een jonge, innoverende praktijk (Skinner, 2013). Afbeelding 2 is hier een goed voorbeeld van, deze foto komt uit de Connecting Identities catalogus.³ Het jonge, vrouwelijke lichaam staat model in deze catalogus. We hebben hier te maken met een ideaalbeeld in de vorm van een slank, jeugdig, strak lichaam dat zich in de juiste proporties lijkt te houden en waarschijnlijk nog afgewerkt werd met photoshop.

*Afb. 2: Connecting Identities.(2012) Karolina Hägg. Found in ground.
Necklace. Iron, leather, wool string.*

2.2 CONCEPT IN DE VORM VAN EEN JUWEELPROJECT

Ik spreek over een concept in de vorm van een juweelproject in plaats van een sieraad omdat de uiting en de werking van een idee belangrijker voor mij is dan het maken van een juweel. Het doel van dit project is om de bewustwording van mijn eigen lichaam te reflecteren in het onderzoek en de uitwerking van Bodyfittings. Met mijn werk wil ik de drager bewust maken van zijn of haar eigen lichaam. Dit effect wil ik creëren door sieraden of objecten te maken die dicht bij het lichaam staan.

Ons lichaam mag hierbij niet enkel dienen als drager van versieringen maar bied zich ook aan als vormelijke inspiratiebron. Werkstukken die een verlenging vormen van het lichaam waardoor de drager, het object en de toeschouwer in dialoog staan met elkaar. Dit bewustzijn wil ik uitlokken door sieraden te creëren die geplaatst moeten worden op atypische plekken op het lichaam. De vorm van het sieraad, geïnspireerd op organen, duidt de plaatsing op het lichaam aan. Bijvoorbeeld een sieraad geïnspireerd door darmen hangt ter hoogte van de onderbuik. Dit zorgt ervoor dat de aandacht van de toeschouwer ook gaat naar de onderbuik, het gevolg hiervan zou een ongemak maar ook een bewustwording kunnen zijn.

Een theoretische verklaring van dit idee is terug te vinden in 'The (In)visible body: Feminism, phenomenology, and the case of cosmetic surgery' door Dolezal (2010). Hierin wordt beschreven hoe men liever onopgemerkt gaat in het dagelijkse leven, wat hier de maatschappelijke oorzaken van zijn en hoe hierop gereageerd wordt in de vorm van esthetische chirurgie.

³ Connecting identities (2012) is een samenwerkingsproject tussen juweelkunstopleidingen van zes universiteiten waaronder Mad-PXL Hasselt.

2.3 DE ROL VAN DE DRAGER

In *On Jewelry* (denBesten,2012) wordt het communicatiemodel in de juweelkunst besproken. Dit bestaat uit maker, boodschap in de vorm van een sieraad, drager en toeschouwer. Wanneer een sieraad gedragen wordt wordt dit als bemiddelaar tussen drager en toeschouwer. De drager is een mobiele, levende en communicerende tentoonstellingsruimte. Het communicerende aspect speelt een rol in mijn concept, wanneer sieraden gedragen worden ontstaat er een dialoog tussen drager en toeschouwer, bij *Bodyfittings* is dat dialoog van belang voor het doel van het project. Er wordt vaak maar vluchtig naar een gedragen sieraad gekeken, men zou wel eens snel gegeneerd geraken door te staren naar andermans lichaam en andersom. Enkel de drager en dus ook de eigenaar kan op de beste manier genieten van het sieraad volgens den Besten. Want dan bezit men het sieraad, men kan het vasthouden of eventueel mooi presenteren in een doosje. Dit zorgt voor een intieme relatie tussen eigenaar, dus drager, en sieraad (denBesten,2012,62). In *Bodyfittings* is het spel tussen drager en toeschouwer een van de kernpunten, de toeschouwer moet het werk uitgebreid bekijken op de drager. Enkel op die manier kan het gewenste effect van *Bodyfittings*, het creëren van bewustwording van de drager zijn of haar eigen lichaam, ontstaan. Moet de toeschouwer dan zelf ook een grens verleggen door publiekelijk te durven staren naar een lichaam?

Volgens Damien Skinner wordt de drager regelmatig vergeten in de hedendaagse juweelkunst, vaak is de artistieke expressie van de juweelkunstenaar in de stukken zelf de essentie van het werk. Maar de ideeën rond het dragen, de drager en het lichaam blijven het kenmerk waarin objecten en ideeën zich onderscheiden van andere kunstvormen. Juweelkunst wordt gezien als een symbool dat het private en het publieke lichaam met elkaar verbind. Mijn artistieke expressie uit zich in het gevolg van het dragen van de gemaakte sieraden en sluit zich aan bij het idee van het private, persoonlijke en intieme lichaam dat dankzij diezelfde sieraden transformeert naar het publieke lichaam.

Bodyfittings werkt als een theaterstuk, waar de toeschouwer en het sieraad als decor instaan voor het opwekken van emoties bij de drager. Wat volgens Graham Hughes, oprichter van Arts Review, de meeste nauwe kunstvorm is bij hedendaagse, ingrijpende juweelkunst⁴. Hoewel dit voor hem een punt van kritiek was past het idee wel in mijn onderzoek.

⁴ Meer uitleg hierover: TURNER,R. en DORMER,P. (1994) *Jewelry as theatre*. In: TURNER,R et al. (eds.) *The new jewelry: Trends and traditions*. Londen:Thames & Hudson, p. 152.

3.METHODE

3.1 JUWEELONTWERP ALS KUNSTPROJECT

Bodyfittings is een project waar sieraden in functie staan van een idee, de stukken moeten de werking van het idee ondersteunen en uitspelen. Daarom staat de gebeurtenis, het lichaamsbewustzijn van de drager, boven de sieraden zelf. Ik zie dit project meer als een beeldend kunstproject door de toevoeging van die gebeurtenis. Voor mij is dit vanzelfsprekend maar blijkbaar wordt juweelkunst niet zomaar geaccepteerd in de wereld van de beeldende kunsten.⁵

Het sieraad wordt niet als een kunstobject gedefinieerd dankzij het artistieke handwerk of de controversiële vormgeving ervan. Maar wel door de oprechtheid van het onderzoek, de kennis van culturele kwesties en de denkprocessen die het maken ondersteunen. Op die manier worden de grenzen van de juweelkunst verlegd naar de wereld van de beeldende kunsten (Astfalck, 2005, 19). Hedendaagse juweelkunst richt zich minder op de traditionele aspecten van het sieraad maar dus meer op het onderzoek ervan. Volgens Caroline Broadhead (2005,25) lopen hierdoor verschillende disciplines door elkaar en vermengd de juweelkunst zich met de beeldende kunsten. We kunnen dan volgens haar spreken van een hybride werk. In haar essay 'A part/Apart' geeft ze voorbeelden aan van juweelkunstenaars die sieraden onderzoeken in relatie tot het lichaam en dit uiten aan de hand van verschillende media naast het maken van juwelen.⁶

Hier worden persoonlijke grenzen verlegd net zoals in Bodyfittings. Die grenzen komen zowel van binnenuit als van buitenaf, vanuit het individu zelf of door anderen. In het aangegeven essay overlappen de besproken juweelkunstenaars de wereld van de juweelkunst, beeldende kunsten en modewereld. Dit essay is een goed voorbeeld van wat mijn onderzoek inhoudt en hoe dit zich uit in een beeldend kunstproject. Een van de voorbeelden uit het essay is de juweelkunstenaar Millie Cullivan. Lace collar (2004) is een tijdelijk werk dat enkel nog overblijft in een foto. Dit is geen sieraad in de traditionele vorm. Hier is geen gebruik gemaakt

Afb. 3: Millie Cullivan, (2004) Lace Collar.

van duurzame, edele materialen. Het werk draait vooral rond het concept waarvan het sieraad ook meer in een idee aanwezig is dan in de uitwerking. Poeder is in de vorm van een halssieraad met kanten patroon op het lichaam gestrooid. Het enige overblijfsel is de herinnering aan het contact met de huid. De poeder staat voor de microscopische deeltjes huid die dagelijks van het lichaam worden afgeschud (Broadhead, 2005, 27).

⁵ Dit wordt besproken in het boek *On Jewelry* door Liesbeth den Besten, p. 9 – 10.

⁶ Het volledige essay is terug te vinden in: BROADHEAD,C.; ASTFALCK,J. en DERREZ,P. (2005) *A part/Apart*. In: BROADHEAD,C. et al. (eds.) *New directions in Jewellery*. Londen: Black Dog Publishing.

3.2 MATERIAAL

Het menselijk lichaam is naast een conceptuele basis voor Bodyfittings ook een vormelijke inspiratiebron. De mentale ervaring uit zich in het conceptuele deel en de fysieke vormen komen terug in de uitwerking van Bodyfittings. Ik zie het lichaam in dit project ook als display of tentoonstellingsruimte, het is daar waar het idee tot uiting komt. Het lichaam is nodig voor het idee van de bewustwording over te brengen op de drager zelf die het concept nog het meest ervaart. In de vormelijke uitwerking van Bodyfittings heb ik de ruimte verder getrokken en dienen functionele constructie-elementen die voorkomen in de muren van gebouwen als inspiratiebron. De aders van het gebouw zoals buizen of leidingen, die van binnenin naar buiten lopen.

Afb. 4: Eigen foto, (2015) voorbeeld van leidingen die van binnen naar buiten lopen.

De bedoeling is om een extra kunstmatige laag te bouwen op het lichaam in de vorm van sieraden. Via leidingen vorm ik een mentale verbinding tussen de binnen en de buitenkant van het lichaam. In het volgende deel 3.3 UITWERKING, wordt getoond hoe die verbindingen tussen binnen en buitenkant van het lichaam evolueren van letterlijk naar figuurlijk. Koperen buizen worden gebruikt als aanvoerleidingen in gebouwen. De belangrijkste toepassingen hiervan zijn de verdeling van koud en warm water en verwarmingsleidingen. Roodkoperen buizen zijn er in twee uitvoeringen, zachte buis en harde buis. Het verschil zit in de bewerkbaarheid van de materialen, zacht koper is makkelijker vorm te geven en ideaal voor het gebruik in vloeren en muren. (van Cotthem J.C., 2000)

Afb. 5: Eigen foto, (2015) verbindingstukken uit koper en messing.

Leidingwerk wordt vooral uit het zicht gehouden en in de muren verwerkt. Op de muur is ook een mogelijkheid, dit is makkelijker om te installeren maar minder aantrekkelijk om te zien.⁷ Vaak zijn de koperleidingen in oude huizen nog zichtbaar en overschilderd om toch maar zo subtiel mogelijk in het interieur te passen, afbeelding 4 is hier een goed voorbeeld van. Koper is een metaal dat snel oxideert, dat laat ik toe in mijn sieraden. Het oxideren gaat mee in het idee van het veranderen en het evolueren van het lichaam.

⁷ Een uitgebreide handleiding voor het installeren van koperleidingen is de terug te vinden op: http://www.mijnbadkamerbouwen.nl/index.asp?pa_id=56&page=Waterleiding_aanleggen.htm.

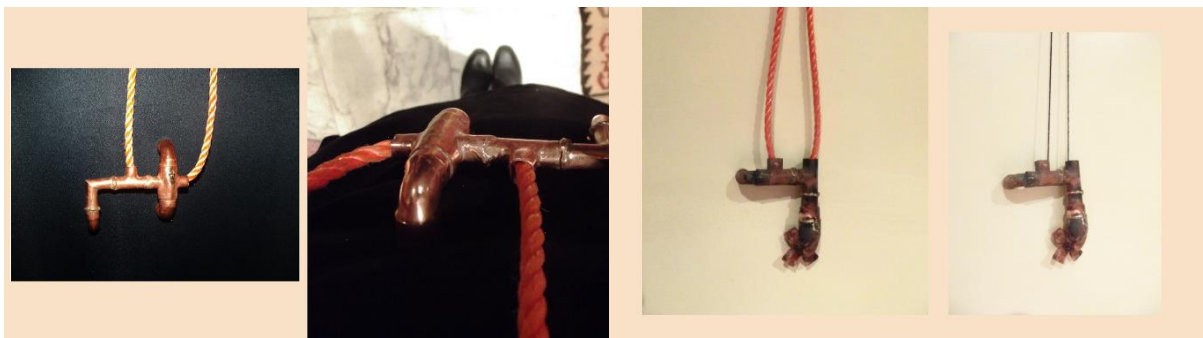
3.3 UITWERKING

Het idee is vertrokken met leidingen letterlijk te gebruiken in mijn sieraden en hiermee een constructie te bouwen die van binnenuit naar buiten lijken te lopen. In de uitvoering van de stukken heb ik inspiratie gehaald uit de technieken die worden gebruikt bij het installeren van koperleidingen, zoals bijvoorbeeld de brasseertechniek.⁸

Afb. 6: De uitvoering van de brasseertechniek.

Het geheel met de koperen verbindingstukken wordt zwaar en het resultaat blijft ruw. Deze manier van werken kost veel tijd omdat ik de technieken nog niet onder de knie heb en het geheel is door het gewicht minder draagbaar. De uitwerking staat in contrast met het lichaam door zijn industriële vormgeving en ik ben juist op zoek naar een vormgeving die meer organisch en lichamelijk oogt. De loodgieter technieken zijn interessant om van te vertrekken maar hier heb ik nog niet genoeg ervaring mee. Ook vind ik dat ik moet op zoek gaan naar een meer persoonlijke toets in het bewerken van het materiaal en het maken van de vormen. Ik heb mij de vraag gesteld of het nodig is om de koperleidingen letterlijk te gebruiken.

Afb. 7 en 8: Eigen foto, (2015) constructies gemaakt uit koperen verbindingstukken. Afmetingen afb.7: 12x10 cm, afb.8: 15x9 cm.

In de volgende stukken wordt er op het gewicht gelet door minder metaal te gebruiken waardoor het geheel fysiek en ook vormelijk minder zwaar wordt. Ik heb gezocht naar buisvormen in andere materialen waarmee kan gecombineerd worden. Dit om het geheel te verlichten en voor de zoektocht naar een meer persoonlijke uitwerking. Industriële pijpleidingen hebben mij geïnspireerd in de manier waarop deze buigen door kleine schuin afgesneden fragmenten aan elkaar te verbinden, een voorbeeld hiervan in afbeelding 3. Op deze manier kan ik zelf de buiging en richting bepalen.

⁸ Bij deze techniek worden de verbindingstukken aan elkaar gesoldeerd met hardsoldeer. Meer info: <http://www.technischwerken.nl/kennisbank/techniek-kennis/wat-is-het-verschil-tussen-hardsolderen-en-zachtsolderen/>

Afb. 9: Voorbeeld van industriële pijpleidingen.

Afb. 10 en 11: Eigen foto's (2015) Buisvormen uit koper en krimpkous geïnspireerd op industriële pijpleidingen. Afmetingen afb.10: 7x6,5cm, afb.11: 9x5cm

Op afbeelding 4 en 5 is te zien hoe de vormen meer organisch worden en een stap dichtter staan bij het lichamelijke. Hier ben ik naar op zoek om de connectie met het lichaam te benadrukken aan de hand van vorm en eventueel materiaal. Het organische wordt hier gecreëerd door zelf met koperen draad een vorm te bepalen, hier is de buisstructuur nog altijd aanwezig. Deze constructie uit draad zorgt voor een open structuur, om het idee van leiding te behouden is de structuur toegewerkt met krimpkous. Dit is een materiaal uit plastic dat door middel van hitte krimpt in de diameter. Het omsluit de vorm waarrond de buis getrokken is. (Wikipedia, 2014) Daarom is dit een ideaal materiaal om de structuren dicht te maken en toch de vorm niet verloren te laten gaan. Krimpkous is verkrijgbaar in verschillende kleuren, hier is de transparante variant gebruikt om de draden nog zichtbaar te laten. De vorm van deze stukken blijft bruut

en geeft niet genoeg het concept van Bodyfittings aan. De stukken op afbeelding 10 en 11 verwijzen nog steeds naar de koperleidingen maar het idee is nu meer geïnspireerd op de details van de sanitaire verbindingen die zichtbaar zijn in het huis, zoals op afbeelding 4. In plaats van, zoals in de eerste stap, volledige constructies uit te bouwen die van de ene plek op het lichaam naar de andere lopen.

Nog een manier om de koperen verbindingstukken te gebruiken zonder het geheel te zwaar te maken is om de koperleidingen te kopiëren in een ander materiaal. Dit doe ik aan de hand van het thermoformeren, de vorm van de verbindingstukken blijft herkenbaar en ik kan eindeloos combinaties maken zonder de technische moeilijkheden zoals het aan elkaar solderen van de aparte stukken. Thermoformeren is het nabootsen van een vorm in kunststof door middel van hitte en vacuümtrekken.⁹ Het soort kunststof dat ik gebruik is een rubbervel dat ook wel gebruikt wordt als knutselmateriaal. Dit is een zacht, delicaat materiaal dat in mijn project gebruikt wordt om organen na te bootsen. Wanneer dit wordt vacuümgetrokken verandert dit materiaal naar een holle vorm dat men kan indrukken. De roze kleur dient om het lichamelijke nog eens extra te benadrukken. Alsof de sieraden een nieuwe laag zijn van het lichaam.

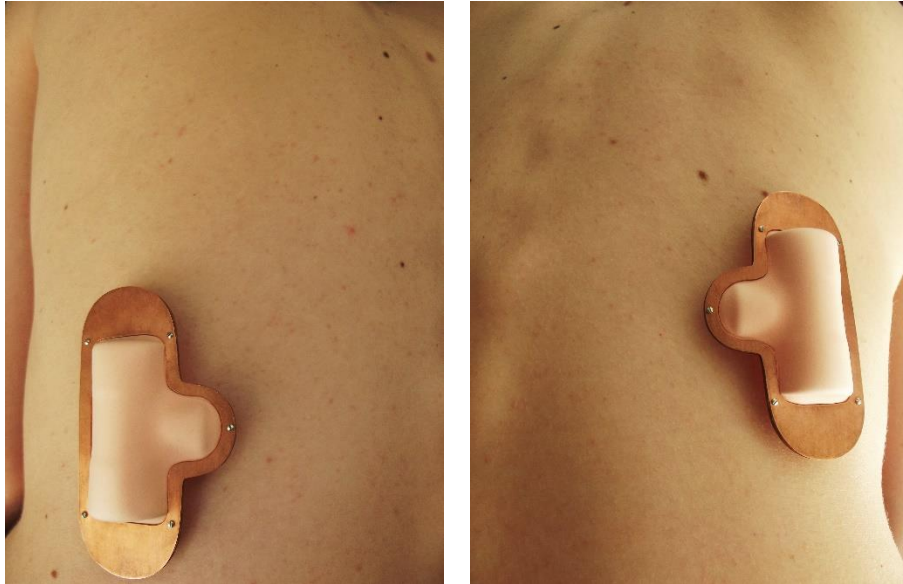
Afb. 12, 13 en 14: Eigen foto, (2015) proefstukken van de uiteindelijke uitwerking van Bodyfittings. Afmetingen afb. 12 en 13: 11x8,5cm, afb. 14: 7x5cm.

De combinatie van de sanitaire verbindingstukken is geïnspireerd op werkelijke organen in het lichaam. Wat de stukken apart voorstellen wordt duidelijk door de uiteindelijke plaatsing op het lichaam. Ze zijn niet bedoeld om als broche op de vertrouwde plaats ter hoogte van de borst te hangen maar horen thuis waar het op geïnspireerde orgaan zich juist bevindt. Op die manier verhuist de aandacht van de toeschouwer naar onvertrouwde plaatsen en treedt er een bewustzijn op bij de drager dat iemand aan het kijken is naar plaatsen op het lichaam die we misschien liever niet onder aandacht willen zetten. Langs de binnenzijde van de sieraden zijn nog sporen van de sanitaire verbindingstukken aanwezig. De holle kant speelt ook nog een rol door de opengewerkte structuur die geïnspireerd is uit de loodgieterswereld. Het constructieve element vanuit die inspiratie blijft ook aanwezig in de stukken.

Op afbeelding 14 en 15 is de uiteindelijke vorm te zien van de sieraden die er uit dit project gekomen zijn. Deze zijn geïnspireerd op de nieren en horen gedragen te worden op de onderrug. Om het geheel wat verfijnder te maken zijn de schroeven vervangen door kleinere schroefjes die gebruikt worden bij opticiens.

⁹ Meer info hierover te vinden op: <http://www.absplastics.eu/nl/thermoformeren-3.htm>

Op die manier word de aandacht meer gevestigd op het roze rubber en het koperen kader zonder het idee van constructie te verliezen. In de collectie van Bodyfittings bevinden zich nog een aantal sieraden die hier niet getoond worden maar wel nog in het maakproces zitten.

Afb.15 en 16: Een broche uit de collectie van Bodyfittings. Koper, rubber, schroeven. Afmetingen: 4x9cm.

3.4 PROJECT IN CONTEXT VAN HEDENDAAGSE JUWEELKUNSTENAARS

Met menselijke lichaam als inspiratiebron voor het maken van sieraden sta ik niet alleen. Hier worden enkele ontwerpers besproken die passen in het genre van mijn project. Aan de hand van deze voorbeelden vergelijk ik mijn eigen project met hun werk. Sara Borgegard heeft mij geïnspireerd op vlak van het geconstrueerde, zij maakt geen connectie met het menselijk lichaam zoals de andere voorbeelden dat doen. Daarom vermeld ik haar als eerste om dan over te gaan naar ontwerpers die het menselijk lichaam als basis gebruiken voor hun werk.

3.4.1 Sara Borgegard

Haar werk heeft vooral gediend als inspiratiebron voor het constructie gedeelte in de uitwerking van Bodyfittings. Zij inspireert haar op machines en gebouwen en vergelijkt gebouwen als geconstrueerde sieraden in het landschap. In de stedelijke omgeving worden elementen als vanzelfsprekend gezien maar men vergeet dat alles kunstmatig opgebouwd en geconstrueerd is. Die constructie toont zij ook in haar sieraden. De stukken zijn opgebouwd uit industrieel staal en ze laat het maakproces zichtbaar door de objecten niet volledig af te werken naar een esthetisch sieraad. Zij heeft ervoor gekozen om de oppervlaktes te beschilderen en dit te zien als een beschermlaag. Door de verf af te laten slijten maakt ze een connectie met tijd en het verslijtingsproces (Borgegard, 2010).

In Bodyfittings toon ik het geconstrueerde om de link met de installatie van leidingen in het huis duidelijk te maken. Dit doet zij ook via het zichtbaar laten van de opbouw in de objecten om haar idee over de constructie van gebouwen te tonen. De slijtage van de verf doet denken aan het koper dat ik toelaat om te oxideren zodat het idee van tijd en verandering ook zichtbaar wordt.

Afb.17: Sara Borgegard, (2011) *Twilight*, broches, ijzer & verf.

3.4.2 Aran Galligan

Hier is het geconstueerde ook nog erg zichtbaar maar komt het menselijk lichaam er bij. Aran Galligan onderzoekt zowel kunstmatige als lichamelijke systemen, zij is gefascineerd in de gelijkenissen tussen de twee soorten. De uitwerking hiervan zijn sieraden die het idee van ongebruikelijke schoonheid overbrengen. Volgens haar is er een opname van tijd zichtbaar in het lichaam en de geconstrueerde omgeving. Aan de hand van slijtage, herstellen en toevoegingen aan structuren probeert zij eigen structuren te reconstrueren en een visuele link te maken tussen het gebouwde en het lichamelijke (Galligan, 2012).

Net zoals in de voorbeelden onderaan creëer ik vormen die op organen lijken. De constructie blijft hier ook aanwezig om de gelijkenis tussen machine en mens te aan te tonen. In mijn project maak ik geen vergelijking met machine maar wel met gebouwen, toch ligt de uitwerking hiervan dicht bij elkaar.

Afb.18: Aran Galligan, (n.d) *Contrasystem*, halssieraad, mixed media.

Afb.19: Aran Galligan, (n.d) *Reconstruction unit*, halssieraad, mixed media.

3.4.3 Katja Prins

Het centraal punt in haar werk is de combinatie tussen mens en mechanisme. Het construeren aan het lichaam via bijvoorbeeld plastische chirurgie, protheses en orgaantransplantaties zijn thema's waarond zij haar ideeën uitwerkt. De medische technologie inspireert haar tot het maken van vormen die doen denken aan medische instrumenten. De sieraden zijn niet enkel esthetische objecten maar spreken over de maatschappij waarin ze deel van uitmaken (Veiteberg, 2008). Het lichaam werkt hier net zoals in Bodyfittings als centrale focus, zij breidt het lichaam figuurlijk uit aan de hand van sieraden.

De serie Continuum (afbeelding 20) is een voorbeeld van die extensies aan het lichaam. Hier spelen zich tegenstellingen af in de vorm en het materiaal dat ze gebruikt, het harde, vaste zilver en de zachte, vloeibare was. De composities die zij maakt staan in contrast met het lichaam maar lijken hier toch thuis te horen door het materiaalgebruik en de vormgeving die duidelijk hierop geïnspireerd is (deDuits, 2008). Dit komt ook terug in mijn project, het constructie aspect staat in contrast met het lichaam. Maar dankzij het gekozen materiaal, het roze kunststof, is de lichamelijke van de stukken niet ver weg.

Afb. 20: Katja Prins, (2007) Continuum, broche, zilver en was, afmetingen 83 x 76 x 35mm

3.4.4 Hyunjung Cho

Zij onderzoekt de interactie tussen sieraden en het mentale aan de hand van het onverwachte en niet ideale lichaamsbeeld, zoals bijvoorbeeld het gevoel dat we krijgen wanneer we bij een andere vrouw lichaamsbehaaring zien. Deze mentale gebeurtenissen uit ze in de vorm van sieraden die het naakte en tegelijkertijd het culturele lichaam uitbeelden. Zij spreekt alsook over naakte vormen die zich als een extra laag op het lichaam bevinden en een ongemakkelijk gevoel moeten overbrengen op de drager en toeschouwer (Hyunjung, n.d.). Dit project past van concept in de lijn van Bodyfittings. Zowel in de gebeurtenissen die zich afspeelen bij de drager en de toeschouwer wanneer de stukken gedragen worden als in de uitwerking die op het lichaam geïnspireerd is.

Afb. 21: Hyunjung Cho, (2011) Embodied, broches.

BESLUIT

De uitwerking van dit onderzoek zie ik als de beginfase van iets dat veel verder kan gaan. Om een concept als dit te kunnen uiten en op de juiste manier te laten functioneren is veel meer tijd nodig dan deze wat wij krijgen in ons masteronderzoek. De schaal van dit project kan verder groeien via het gebruik van verschillende media en ook meer onderzoek te steken in het spel tussen drager, sieraad en toeschouwer. Tot op dit punt heb ik een startpunt gecreëerd vanwaar zou kunnen vertrokken worden om bij wijze van spreken een veel grotere performance uit te werken. Ik had graag meer media gebruikt, zoals het tonen van het effect dat ik wil bekomen via film of de sieraden nog verder uitgewerkt gezien in functie van het verhaal. Ik zie dit meer als het tonen van een idee, dan het echt uit te voeren in de praktijk. Het masterjaar is er een waar ik geleerd heb hoe een onderzoek kan evolueren naar een concreet plan en hoe een basis kan gecreëerd worden om op verder te werken. Uiteindelijk kan ik stellen dat Bodyfittings tot nu toe toch meer een juweelproject is geweest dan een beeldend kunstproject.

Bodyfittings is niet controversieel of vernieuwend maar het is wel een verhaal van deze tijd. In die zin dat het gaat over aspecten die nu alomtegenwoordig zijn zoals de ervaring van het lichaamsbeeld. De combinatie tussen de mens en het kunstmatige en geconstrueerde, dat bijvoorbeeld doet denken aan esthetische chirurgie en dus het veranderen van het lichaam in functie van het eigen lichaamsbeeld. En het is mij duidelijk geworden dat meerdere juweelkunstenaars hier ook mee bezig zijn, vooral ook in klasverband was ik niet de enige die het lichaam als vertrekpunt nam.

Dit onderzoek is vooral gericht op het lichaamsbeeld van een jonge vrouw dat te maken heeft met ideeën uit de maatschappelijke en culturele omgeving. Het lichaam verandert met ouder worden maar het echt oud zijn is minder aan bod gekomen. Omdat ikzelf hier nog niet mee te maken heb gehad en ik vind dat het daarom minder van toepassing is mijn project. Die veranderingen van het lichaam heb ik getoond door het koper te laten oxideren. Hierbij laat ik het esthetieke van een sieraad los, dit tegenhouden zou willen zeggen dat ik ook het veranderen van het lichaam zelf zou willen tegenhouden en dat is niet mijn bedoeling. Ik vind het belangrijker om mijn idee goed te laten overkomen dan om mooie sieraden te maken.

Ik was op zoek naar hoe ik iemand bewust kon maken over zijn of haar eigen lichaam. Hier heb ik sieraden over uitgewerkt die dit zouden kunnen teweegbrengen maar nooit getest met de uiteindelijke stukken. Via fotografie heb ik een handleiding gecreëerd wat moet duidelijk maken aan de drager van die sieraden dat de broches bijvoorbeeld niet zomaar gedragen moeten worden ter hoogte van de borst maar juist op een andere plaats horen. Natuurlijk besef ik dat dit niet vanzelfsprekend wordt overgenomen en dat men hier zijn eigen gang in gaat.

DANKWOORD

Voor de vele hulp die ik gekregen heb tijdens dit onderzoek wil ik graag de volgende mensen bedanken. Allereerst mijn familie en schoonfamilie voor de liefde, steun, motivatie en als bron van verschillende materialen waarmee ik mijn project heb kunnen uitwerken. Mijn vriend Jan Viggria die mijn stressmomenten een jaar lang heeft moeten ondergaan en dit, gelukkig voor mij, heel goed kon relativeren. Hij was ook de persoon die elk uur van de dag klaarstond om mij de motivatie en de moed te geven wanneer nodig. Ik wil mijn vrienden bedanken en vooral ook mijn klasgenoten, als hechte groep hebben we dit jaar enorm veel aan elkaar gehad. Iedereen stond klaar om elkaar te helpen en kritisch te zijn wanneer nodig. Een dank u wel aan Hilde Stevens voor de inhoudelijke begeleiding van mijn onderzoek en de hulp bij het juist verwoorden van waarmee ik nu eigenlijk bezig was. En ten slotte wil ik Audi Pauwels bedanken om de goede en trouwe begeleiding die hij ons elke week geboden heeft. Iemand waarvan ik merkte dat hij in zijn studenten gelooft en het beste uit ons en de richting wil halen.

BIJLAGEN

1.

Lingeriemerk toont ‘het perfecte lichaam’

06/04/2015 om 11:03 door vwh

Foto: Curvy Kate

Het Britse lingeriemerk Curvy Kate - speciaal voor dames met een maatje meer - toont in een nieuwe campagne hoe het perfecte lichaam er kan uitzien. Het antwoord? Iedere vrouw, ongeacht haar lichaamsbouw, is mooi. Daarmee steekt het merk de draak met een controversiële affiche van het Amerikaanse label Victoria's Secret.

Met deze campagne, waar tien échte vrouwen voor poseerden, wil het merk vrouwen overal ter wereld een hart onder de riem steken en duidelijk maken dat elk lichaam mooi is. De dames die voor zich voor deze gelegenheid in lingerie lieten fotograferen, maken trouwens ook kans om echt verkozen te worden tot het nieuwe uithangbord van het Curvy Kate.

Eind oktober dook een gelijkaardige campagne op van het bekende Amerikaanse lingeriemerk Victoria's Secret. Het lanceerde een nieuwe reeks beha's onder de naam 'Body'. De reclameslogan 'The Perfect Body' was grappig bedoeld, maar niet iedereen kon ermee lachen.

Drie Amerikaanse meisjes startten een petitie de reclamecampagne met drie graatmagere modellen uit het straatbeeld weg te halen. Twee weken veranderde Victoria's Secret de slogan van zijn campagne in alle stilte naar 'A Body for Every Body'.

De oorspronkelijke campagne van Victoria's Secret en de aangepaste campagne van het merk.

BIBLIOGRAFIE

1. LITERATUUR

- DEN BESTEN, L. (2012) *On Jewellery*. Stuttgart: Arnoldsche Art Publishers.
- DERREZ, P. et. al. (2005) *New Directions in Jewellery*. Londen: Black Dog Publishing Ltd.
- DOLEZAL, L. (2010) The (In)visible Body: Feminism, Phenomenology, and the Case of Cosmetic Surgery. *Hypatia*, Vol. 25 nr. 2. p. 357 – 375.
- DORMER, P. en TURNER, R (1994) *The New Jewelry: Trends & Tradition*. Londen: Thames and Hudson.
- FVB-FFC (2000) *De sanitair installateur: leidingen in koper*. Brussel: FVB.
- LIM, A. (2009) *Katja Prins: The Uncanny Valley*. Keulen: Darling Publications.
- LINGE, C. (2011) *Postmodern desillusions of the female self*. Thinking process essay.
- SCHILDER, P. (1999) *The Image and the appearance of the human body*. Brighton: Psychology press.
- SKINNER, D. (2013) *Contemporary jewellery in perspective*. New York: Lark Crafts.
- TALLEY, D.R. (1990) *Aging*. [Catalogoog van de tentoonstelling Aging gehouden in The Forum Gallery, 14/09 – 27/10/1990] New York: The Forum Gallery.
- THE ALL PARTY PARLIAMENTARY GROUP ON BODY IMAGE (2011) Londen: YMCA, p. 80.

2. INTERNET

- ABS PLASTICS (n.d.) *Thermoformeren*. [ONLINE] Beschikbaar op: <http://www.absplastics.eu/nl/thermoformeren-3.htm>. [Geraadpleegd op: 17/04/2015]
- BORGEARD, S. (n.d.) *Sara Borgeward*. [ONLINE] Beschikbaar op: <http://www.apparat.be/sara-borgeard%CC%8Ard/>. [Geraadpleegd op: 06/05/2015]
- DE STANDAARD (2015) *Lingeriemerk toont 'het perfecte lichaam'*. [ONLINE] Beschikbaar op: http://www.standaard.be/cnt/dmf20150406_01616623. [Geraadpleegd op: 10/04/2015]
- HYUNJUNG, C. (n.d) *Embodied*. [ONLINE] Beschikbaar op: <http://j0o0lry.com/Embodied>. [Geraadpleegd op: 06/05/2015]
- GALLIGAN, A. (n.d.) *Aran Galligan*. [ONLINE] Beschikbaar op: <http://staring-in-hindsight.com/ARAN-GALLIGAN>. [Geraadpleegd op: 06/05/2015]

GALLIGAN, A. (n.d.) *Aran Galligan*. [ONLINE] Beschikbaar op: <http://www.arangalligan.com/#!/systems/csd5>. [Geraadpleegd op: 06/05/2015]

GEERSTMA, P. (2013) *Wat is het verschil tussen hardsolderen en zachtsolderen*. [ONLINE] Beschikbaar op: <http://www.technischwerken.nl/kennisbank/techniek-kennis/wat-is-het-verschil-tussen-hardsolderen-en-zachtsolderen/>. [Geraadpleegd op: 16/04/2015]

MIJN BADKAMER VERBOUWEN (n.d.) *Waterleiding aanleggen*. [ONLINE] Beschikbaar op: http://www.mijnbadkamerverbouwen.nl/index.asp?pa_id=56&page=Waterleiding_aanleggen.htm. [Geraadpleegd op: 16/04/2015]

WIKIPEDIA (2014) *Krimpous*. [ONLINE] Beschikbaar op: <http://nl.wikipedia.org/wiki/Krimpous>. [Geraadpleegd op: 02/05/2015]

3. AFBEELDINGEN

1. TACHA, A. (1990) *Seventeen years of aging*. [Installatie] In: Aging. IN: TALLEY, D.R. (1990). Aging. New York: The Forum Gallery.
2. HAGG, K. (2012) *Found in ground*. [Halssieraad] In: Connecting Identities (2012). Düsseldorf: Düsseldorf University of Applied Sciences.
3. CULLIVAN, M. (2004) *Lace collar*. [Foto/Halssieraad] In: New Directions in Jewellery (2005) In: DERREZ, P. et. al. Londen: Black Dog Publishing Ltd.
4. Eigen foto, een voorbeeld van leidingen die van binnen naar buiten lopen.
5. Eigen foto, sanitaire verbindingstukken uit koper en messing.
6. BLOETJE, G. (2007) *Hardsolderen*. [ONLINE FILM] Beschikbaar op: <https://www.youtube.com/watch?v=RCMyCqpxSXE>. [Geraadpleegd op: 03/05/2015]
7. Eigen foto, compositie gemaakt met koperen verbindingstukken.
8. Eigen foto, compositie gemaakt met koperen verbindingstukken.
9. ROCKWOOL (n.d) Industriële pijpleidingen. [ONLINE IMAGE] Beschikbaar op: <http://www.rockwool-rti.es/inicio/harmonizaci%C3%B3n+mundial>. [Geraadpleegd op: 20/04/2015]
10. Eigen foto, compositie gemaakt uit koperen buisvorm en krimpous.
11. Eigen foto, compositie gemaakt uit koperen verbindingstuk en krimpous.
12. Eigen foto, tweede proefstuk van de uiteindelijke uitwerking, vooraanzicht.
13. Eigen foto, tweede proefstuk van de uiteindelijke uitwerking, onderaanzicht.

14. Eigen foto, eerste proefstuk van de uiteindelijke uitwerking, broche.
15. Eigen foto, eindproduct van bodyfittings, 1 van een paar, links.
16. Eigen foto, eindproduct van bodyfittings, 1 van een paar, rechts.
17. BORGEGARD, S (2011) *Broches uit de collectie Twilight*. [ONLINE IMAGE] Beschikbaar op: <http://www.marzee.nl/galerie/sara-borgegard/>. [Geraadpleegd op: 07/05/2015]
18. GALLIGAN,A. (n.d.) *Contrasystem*. [ONLINE IMAGE] Beschikbaar op: <http://www.arangalligan.com/#!/systems/csd5>. [Geraadpleegd op: 07/05/2015]
19. GALLIGAN,A. (n.d.) *Reconstruction Unit*. [ONLINE IMAGE] Beschikbaar op: <http://www.arangalligan.com/#!/systems/csd5>. [Geraadpleegd op: 07/05/2015]
20. PRINS, K. (2007) *Continuum*. [ONLINE IMAGE] Beschikbaar op: <http://www.katjaprins.com/>. [Geraadpleegd op: 08/05/2015]
21. HYUNJUNG,C. (2011) *Embodied*. [ONLINE IMAGE] Beschikbaar op: <http://j0o0lry.com/Embodied>. [Geraadpleegd op: 08/05/2015]